

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾
z dnia 2010 r.**

w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków

Na podstawie art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 295, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania sanitarne, jakim powinna odpowiadać:
 - a) powierzchnia grzebalna cmentarza,
 - b) dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza;
- 2) warunki i sposób przechowywania zwłok i szczątków;
- 3) warunki sanitarne przeprowadzania ekshumacji.

§ 2.

1. Odpady znajdujące się na powierzchni grzebalnej cmentarza należy bezzwłocznie magazynować w pojemnikach lub kontenerach i systematycznie je z nich usuwać.
2. Na powierzchni grzebalnej cmentarza należy zapobiegać zalewaniu i tworzeniu się zastoin wodnych.
3. Na powierzchni grzebalnej cmentarza należy zapewnić dostęp do wody do celów użytkowych.

§ 3.

1. Dom przedpogrzebowy lub kostnica znajdujący się na terenie cmentarza, powinien znajdować się w wydzielonej jego części, z bezpośrednim dojazdem do bramy cmentarza.
2. Kostnica powinna posiadać co najmniej:

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 216, poz. 1607).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600, z 2008 r. Nr 216, poz. 1367 oraz z 2009 r. Nr 98, poz. 817.

- 1) pomieszczenie przeznaczone do wystawiania trumien ze zwłokami lub szczątkami oraz do odprawiania ceremonii pogrzebowych;
 - 2) pomieszczenie przeznaczone na trumny ze zwłokami lub szczątkami oczekujące na wystawienie;
 - 3) pomieszczenie przeznaczone do przechowywania sprzętu związanego z ceremonią pogrzebową;
 - 4) pomieszczenie przeznaczone do przechowywania sprzętu porządkowego oraz mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażone w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną.
3. Dom przedpogrzebowy powinien co najmniej posiadać pomieszczenia, wymienione w ust. 2, a ponadto:
- 1) pomieszczenie z urządzeniami chłodniczymi do przechowywania zwłok;
 - 2) pomieszczenie przeznaczone do przygotowywania zwłok do pochówku;
 - 3) pomieszczenie socjalne dla pracowników zatrudnionych przy przygotowywaniu zwłok i ich pochówku;
 - 4) pomieszczenie do przechowywania skrzyń, w których transportowane są zwłoki i szczątki, oraz mycia i dezynfekcji mat wykorzystywanych przy ekshumacji, które może być wspólne z pomieszczeniem do przechowywania sprzętu porządkowego oraz do mycia i dezynfekcji pomieszczeń
4. Pomieszczenia w domu przedpogrzebowym powinny być wyposażone w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną.
5. W kostnicy i domu przedpogrzebowym powinien znajdować się co najmniej jeden ogólnodostępny ustęp, a jeżeli nie jest to możliwe - powinien znajdować się w bezpośrednim sąsiedztwie kostnicy lub domu przedpogrzebowego
6. Kostnica i dom przedpogrzebowy powinny zostać zabezpieczone przed dostępem zwierząt, w szczególności gryzoni i owadów..
7. Pomieszczenie przeznaczone do wystawiania trumien ze zwłokami oraz do odprawiania ceremonii pogrzebowych powinno być wyraźnie oddzielone od pozostałych pomieszczeń.

§ 4.

1. Pomieszczenia przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków oraz do przygotowania zwłok do pochówku powinny, poza instalacjami wymienionymi w § 3 ust. 4 powinny posiadać wentylacje, a ściany, posadzki i urządzenia powinny być

łatwozmywalne, nienasiąkliwe, gładkie i nieśliskie oraz odporne na działanie produktów dezynfekujących. Pomieszczenie przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków powinno posiadać ponadto urządzenie chłodzące lub klimatyzację, zapewniające stałą temperaturę nie wyższą niż 10°C.

2. Po zakończeniu prac związanych z przechowywaniem zwłok i szczątków w celu pochówku, użyte do tych prac sprzęty, narzędzia i materiały powinny zostać dokładnie umyte lub wyprane oraz zdezynfekowane.

§ 5.

1. Zwłoki złożone w domu przedpogrzebowym powinny być przechowywane w specjalnie do tego celu przeznaczonych chłodzonych pomieszczeniach lub urządzeniach chłodniczych, w temperaturze nie wyższej niż 10°C.
2. Zwłoki w kostnicy nie powinny pozostawać dłużej niż 24 godziny, a jeżeli temperatura w kostnicy nie przekracza 10° C. – nie powinny pozostawać dłużej niż 48 godzin.

§ 6.

1. O zamierzonej ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich zawiadamia się na piśmie:
 - 1) właściwego państwowego inspektora sanitarnego, który ustala sposób nadzoru nad ekshumacją oraz określa środki ostrożności oraz
 - 2) zarząd cmentarza
2. Ekshumacja zwłok i szczątków ludzkich jest dopuszczalna tylko w temperaturze otoczenia nie przekraczającej 10° C, chyba, że właściwy państwowy inspektor sanitarny zdecyduje inaczej.
3. Ekshumację należy przeprowadzać z zachowaniem środków ostrożności określonych przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego.
4. W trakcie ekshumacji ziemię wydobywaną z grobu należy umieścić na powierzchni zabezpieczonej nieprzepuszczalną, wytrzymałą matą.
5. Zwłoki ekshumowane przed upływem 20 lat od chwili pochowania wydobywane są wraz z trumną, którą bez otwierania umieszcza się w skrzyni szczelnie wybitej blachą lub w wyłącznie przeznaczonych do tego zamkniętej skrzyni.
6. W przypadku ekshumacji wykonywanej po upływie 20 lat od chwili pochowania wydobyte szczątki wraz z resztkami trumny umieszcza się w nowej trumnie.”,

19.05.2010 r.

7. W celu ponownego pochowania po zakończeniu ekshumacji, trumna powinna zostać niezwłocznie wydobyta ze skrzyni i umieszczona w grobie bez jej otwierania. Do zasypania grobu powinna być użyta ziemia wydobyta z grobu.
8. Skrzynię, w której znajdowała się trumna oraz mata, na której była składowana ziemia wydobyta z grobu poddaje się dezynfekcji i umyciu.

§ 7.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.³⁾

MINISTER ZDROWIA

ZASTĘPCA
Głównego Inspektora Sanitarnego
Jan Ogełbrand

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 października 1972 r. w sprawie urządzania cmentarzy, prowadzenia ksiąg cmentarnych oraz chowania zmarłych (Dz. U. Nr 47, poz. 299, z 1998 r. Nr 133, poz. 872, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 153, poz. 1783), które utraciło moc z dniem 1 stycznia 2008 r. na podstawie art. 44 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie i uchyleniu niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 220, poz. 1600).

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia jest realizacją upoważnienia ustawowego z art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23 poz. 295, z późn. zm.).

Projektowane rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 października 1972 r. w sprawie urządzania cmentarzy, prowadzenia ksiąg cmentarnych oraz chowania zmarłych (Dz. U. Nr 47, poz. 299, z 1998 r. Nr 133, poz. 872, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 153, poz. 1783), które utraciło moc z dniem 2 stycznia 2008 r. na podstawie art. 44 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie i uchyleniu niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 220, poz. 1600).

Projektowane rozporządzenie określa warunki sanitarne, jakim powinna odpowiadać powierzchnia grzebalna cmentarza oraz dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza, a także warunki i sposób przechowywania zwłok i szczątków oraz warunki sanitarne przeprowadzania ekshumacji.

Wymagania określone w projekcie rozporządzenia odnoszące się do powierzchni grzebalnych, domów przedpogrzebowych oraz kostnic na terenie cmentarza zostały dostosowane do aktualnej wiedzy w tym zakresie.

Ponadto, wymagania określone dla przechowywania zwłok i szczątków oraz przeprowadzenia ekshumacji realizują główny cel, któremu służą projektowane przepisy, jakim jest zagwarantowanie odpowiednich warunków sanitarnych, w jakich przechowywane będą zwłoki i szczątki oraz dokonywana będzie ekshumacja .

W projekcie rozporządzenia dostosowano zasady przechowywania zwłok i szczątków do aktualnej wiedzy dotyczącej zagrożeń zdrowotnych związanych z kontaktem ze zwłokami lub szczątkami z uwzględnieniem istniejącej praktyki i tradycji, tak, aby ułatwiać załatwianie spraw związanych z pochówkiem lub ekshumacją, zapewniając jednocześnie właściwe bezpieczeństwo sanitarne.

Projektowane rozporządzenie nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz Dz. U. z 2004 r., Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Zakres projektowanego rozporządzenia dotyczy zarządców i dysponentów cmentarzy komunalnych i wyznaniowych oraz przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe, a także organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został skierowany do konsultacji społecznych, w szczególności, do następujących podmiotów:

- 1) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.
- 2) Związku Miast Polskich,
- 3) Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) Konfederacji Pracodawców Polskich,
- 5) Polskiej Izby Przedsiębiorców Branży Pogrzebowej,
- 6) Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski,
- 7) Polskiej Rady Ekumenicznej,
- 8) Polskiego Stowarzyszenia Kremacyjnego Administratorów Cmentarzy i Przedsiębiorców Pogrzebowych.

Ponadto stosownie do przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia oraz udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji uzgodniono przedkładany tekst projektu rozporządzenia

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym dochody i wydatki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu i nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Projektowane rozporządzenie nie będzie miało także znaczącego wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wpływ regulacji na zdrowie ludzi

Projektowana regulacja będzie miała korzystny wpływ na zdrowie ludzi, poprzez stworzenie przejrzystych zasad postępowania ze zwłokami i szczątkami.

8. Wpływ regulacji na środowisko

Projektowana regulacja będzie miała korzystny wpływ na środowisko, poprzez stworzenie przejrzystych zasad postępowania ze zwłokami i szczątkami.